

Bij hartsaangelegenheden dient men koelbloedig te handelen.

– Hector Berlioz

The World, 24 Juni 1923

DRIEVOUDIG DRAMA IN KENSINGTON
COMPONIST BRENGT ZIJN VROUW EN EEN ANDER
OM HET LEVEN EN PLEEGT ZELFMOORD
PREMIÈRE OPERA AFGELAST

In een doodlopende straat nabij Kensington High Street is een dubbele moord gepleegd, waarna de dader zichzelf van het leven heeft beroofd. Jaloezie wordt gezien als de belangrijkste drijfveer voor het misdrijf.

Afgelopen nacht werd de politie rond twee uur gealarmeerd nadat getuigen in Cadogan Mansions in Drapery Street waren opgeschrikt door een revolverschot. Nadat politieagent Williams de voordeur had geforceerd, trof hij in de woning het lijk aan van de componist Charles Jessold, oud 35 jaar, met in zijn hand een bebloede, van vijf kamers voorziene revolver, die hij tegen zijn onderkaak had geplaatst. Op het bed lagen de ontzielde lichamen van zijn echtgenote, de mezzosopraan Victoria London (30), en Edward Manville (40), een gehuwd man. Het twee maanden oude kindje van het echtpaar Jessold werd klaarwakker aangetroffen in zijn wiegje.

De politie deelde mee dat mevrouw London en de heer Manville als gevolg van een hun toegediende dodelijke dosis arsenicum om het leven waren gekomen, hetgeen het aannemelijk maakt dat Jessold hun doodsstrijd heeft aangezien alvorens hij de hand aan zichzelf sloeg, en daarmee een derde slachtoffer aan dit drama toevoegde.

Eerder op de avond hadden de slachtoffers gedrieën de generale repetitie bijgewoond van de eerste opera van de componist, *Kleine Musgrave*, welke over twee dagen zijn première zou beleven bij het Engels Opera Gezelschap. Tijdens de besloten nazit had Charles Jessold naar verluidt een verhitte woordenwisseling met de heer Manville, die daarop samen met mevrouw London de bijeenkomst verliet en met haar vertrok naar de echtelijke woning van het echtpaar

Jessold, alwaar zij het kindermisje dat zorgdroeg voor het zoontje van het echtpaar van haar taak onthieven.

Jessold had het nodige gedronken, en tal van getuigen verklaarden dat hij zich raadselachtig had gedragen. Aan een intimus vertelde hij dat zijn vrouw had verklaard hun huwelijk te willen beëindigen maar het voogdijschap over hun kind te willen behouden.

Afgezien nog van de dood van de componist zijn er enkele gruwelijke overeenkomsten tussen dit drievoudig huiselijk drama en Jessolds opera *Kleine Musgrave*, waarin lord Barnard zijn vrouw en haar geliefde om het leven brengt, zodat het eoc zich gedwongen zag de productie af te gelasten. Naar verwacht wordt, zal Mozarts *Zauberflöte*, uitgevoerd onder leiding van sir Arnold Bentham, dit seizoen als vervanging dienstdoen.

Charles Jessold was vooral bekend vanwege het strijkkwartet dat hij gecomponeerd heeft tijdens zijn internering in kamp Badenstein. Tot zijn verdere composities behoren *De Spuitwaterflessymfonie*, het symfonische gedicht *Séance*, het *Volkliederen*-oratorium en zijn populaire suite *Shandyismen*. In 1918 mocht hij als eerste de door de Vereniging van Componisten ingestelde prijs voor de Aankomend Componist van het Jaar in ontvangst nemen.

De muzikrecensent van dit blad, Leslie Shepherd, die in het verleden met de componist heeft samengewerkt, weet het tragische gebeuren aan Jessolds drankzucht en obsessieve aard, en verklaarde dat de moorden een nodeloos drama vormden, dat onvermijdelijk een smet zou werpen op de nalatenschap van de componist.

Zoals in The World vermeld, was ik niet alleen getuige van de gebeurtenissen tijdens de nazit, doch heb ik in het verleden ook met Jessold samengewerkt. In die laatste hoedanigheid heb ik op 25 Juni tegenover de politie van Kensington een verklaring afgelegd. (Ik had verwacht die dag door te zullen brengen in gespannen afwachting van de première van Kleine Musgrave, doch in plaats daarvan bevond ik mij in een verhoorkamer met slechts één venster.) Deze korte, weinig verheffende ervaring bracht mij ertoe mijn herinneringen aan de componist samen te voegen en hem als het ware gestalte te geven zoals ik hem heb gekend.

Eerst vele jaren later zou ik Jessolds officiële biograaf worden, doch toen ik de opdracht daartoe kreeg, preees ik mijzelf gelukkig dit – weliswaar onvolledige – verslag te hebben geschreven op een tijdstip dat de gebeurtenissen nog vers in mijn geheugen lagen en dat dit geheugen nog op zijn best was. Wellicht dat wij, als eenieder uit de kennissenkring van de componist zich die geringe moeite getroost had, een heel wat vollediger beeld zouden hebben van een man die een ieder die deel uitmaakte van zijn magische kring slechts fracties van zichzelf liet zien. Toentertijd waren de meesten echter blij dat ze hem konden vergeten.

Ik heb deze persoonlijke herinneringen aan de politie ter beschikking gesteld, voor het geval zij van nut konden zijn. Wat men ermee gedaan heeft weet ik niet; wellicht had ik een geadresseerde en gefrankeerde enveloppe moeten bijsluiten, zodat men mij van ontvangst had kunnen verwittigen. Mogelijk is de zending ook te laat aangekomen. Nu stel ik mij voor dat mijn getypte bladen in een of andere dossiermap ergens in een vergeten archiefkast liggen te verstoffen. ‘Archief afgesloten zaken: J’.

Ik heb het stuk evenwel voornamelijk voor mijzelf geschreven. Om alle feiten eens te rangschikken, om de geschiedenis naar mijn beste weten te vertellen, om mijn geest te schonen. Dat ik het daarnaast ook aan

de politie ter beschikking heb gesteld was zeker ten voordele van eenieder.

Ik bied het hier in de huidige vorm aan, zonder nadere kanttekeningen. De rest van de geschiedenis komt te gelegener tijd.

*Charles Jessold,
zoals ik hem gekend heb*

Soms dient het publiek overvraagd te worden, want zodra men het de toehoorders te gemakkelijk maakt, achten zij zich de gelijke van de componist.

– Robert Schumann

Ik leerde Charles Jessold, de moordenaar, kennen op 21 Mei 1910, de dag na de begrafenis van Edward VII. Wij waren beiden een lang weekend te gast op Hatton Manor, en meteen de eerste avond werd mij de gelegenheid geboden iets te vertellen over Carlo Gesualdo, de componist wiens geschiedenis zulk een blijvende indruk heeft achtergelaten.

Ik had zojuist het vertrek betreden waarin zich, naar een snelle rondblik duidelijk maakte, drie componisten bevonden (een van aanzien, twee van niets), en voorts een dirigent plus een assortiment koorzangers, musicologen en oprechte amateurs. Om nog maar te zwijgen van Cedric Mount (ons meest vooraanstaande lid) en natuurlijk Antic Jackson, die er, hoewel hij met dezelfde late trein als ik uit de stad was gekomen, in was geslaagd vóór mij beneden te zijn. Ik was, zoals altijd, de obligate criticus.

De enige mij onbekende was een jongeman die over de piano gebogen stond. Met zijn grijze pantalon met kaarsrechte vouw en zijn opzichtig gestreepte das toonde hij zich de nodige jaren jonger dan wij. Zijn gelaat, dat uit bric-à-brac leek samengesteld, beantwoordde aan geen enkel klassiek ideaal. Zijn voorhoofd was te breed en zijn lippen waren te smal voor zijn vlezige wangen, maar het lachje dat gedurig om zijn linkermondhoek speelde wekte een indruk van jovialiteit. Zijn dikke, zwarte haren zaten met een flinke dot pommade glad tegen de schedel geplakt.

Zijn ogen, later omschreven als duivels, vertoonden niets van dien aard. Het waren veeleer kraalogen, die, hoewel zij helder smaragd-groen van kleur waren, mij niet onaantrekkelijk voorkwamen. Tijdens een gesprek richtten zij zich rechtstreeks tot de aangesprokene, een ietwat nerveus makende blijk van betrokkenheid waardoor een vreemde zich tot vertrouweling gebombardeerd zag, of hij dat nu wilde of niet. Ook als hij op zijn beurt moest luisteren weken die

ogen nimmer van die van de ander. Om aan zijn blik te ontkomen nam men zijn toevlucht tot de volkomen rechte lijn die van het bovenste van zijn neus naar het puntje van zijn kin liep, de kin die later schuil zou gaan achter een puntbaard (die uiteraard als mefistofelisch werd geduid). Boven zijn ogen afficheerde het bleke oppervlak van zijn voorhoofd de geringste emotie.

De nieuwkomer stond vol overgave te luisteren, zijn rug gebogen in een gestileerde hoek van 45 graden, zijn elleboog steunend op de klep van de piano, zijn kin rustend op zijn hand, zijn duim naar binnen gevouwen, in een al met al opmerkelijk zelfbewuste pose. Ik betrakte mezelf erop dat ik mij afvroeg of hij het wellicht gewend was aller ogen op zich gericht te weten. In elk geval was hij het stralende middelpunt van het vertrek. Elke regisseur die die naam waard was zou hem onmiddellijk uit een groep mensen geplukt hebben.

Ik besepte pas dat iemand piano zat te spelen toen de betreffende persoon daarmee ophield. De pianist, Mark Wallington, stond op en bood met een brede armzwaai zijn kruk aan aan de jongeman wiens masker van bezonnen aandacht plaatsmaakte voor een brede lach, waardoor een wat ordeloos gebit bloot kwam waarin een stel pronte vampiertanden een prominente rol opeiste. Hij hief zijn handen, als om te laten zien dat hij niets in zijn mouwen verborgen hield, en speelde hetgeen hij zojuist had gehoord met een verbluffende mate van nauwkeurigheid na. Zijn niet zonder smaak uitgevoerde spel werd met applaus ontvangen door een groepje bij de haard.

‘Mét arrangement en harmonisaties!’ prees St. John Smith als een soort spreekstalmeester. ‘Iemand die het hem wil verbeteren?’ De jongeman maakte een buiging. Toch niet zo zelfverzekerd, gewoon jeugdig, bedachtzaam, in het middelpunt van de belangstelling.

Ik riep terloops iets naar onze gastheer, de vijftiende burggraaf van Hatton, die mij aankeek en met geheven vinger beduidde dat ik aanzienlijk interessanter was dan de onbeduidende hindernissen die hem in de weg stonden. Hij stond bekend als *Sandy*, vanwege zijn sproetige woestijnteint, hoewel de enige Sahara die hij kende een bunker op Sunningdale was.

‘Je bent net een Duits werkwoord, Leslie,’ zei hij toen hij eindelijk

naast mij opdook. Een uitgekende belediging. ‘Je komt altijd achteraan.’

‘Maar wel net op tijd, en even inschikkelijk als een Frans adjectief.’ Ik wees vaag in de richting van de jongeman. ‘Wie is die gedresseerde aap?’

‘Tut tut.’

‘Kan hij ook met een koperen mansbakje rondgaan?’

‘Waarschijnlijk wel.’ Sandy overzag zijn domein vol tevredenheid. Jackson en ik vormden de nog ontbrekende stukjes in de legpuzzel van zijn weekend. ‘Fijn dat je er bent, Leslie.’ Ik maakte een buiging. ‘Ah,’ zei hij met een goedkeurende glimlach naar de betreffende coterie. ‘Een reprise van het succesnummer.’

Opnieuw werd een ietwat onmelodieuze stuk gespeeld, dat opnieuw exact door de jongeman werd gekopieerd, alsof de eerste pianist een pianolarol had laten perforeren die hij nog slechts hoefde af te draaien. Klaarblijkelijk had de Man met het Feilloze Geheugen het hoogtepunt van zijn act bereikt.

‘Ik wist niet dat bij ons visuitje een variétéoptreden was inbegrepen,’ zei ik pianissimo terwijl wij breed glimlachten naar onze omgeving.

‘Een bagatel. Het *pièce de résistance* moet nog komen.’

‘Is me dát een bof!’

‘Als ik het wel heb was hij een soort van... wonderkind.’ Speciaal voor mij woog hij het woord op zijn tong.

‘Die al op zijn vierde *Vader Jacob* in alle toonsoorten speelde? Die zijn eerste sonate al in de baarmoeder componeerde?’

‘Zoiets, ja. Maar zijn jaren als wonderkind zijn voorbij. Tegenwoordig studeert hij tot zijn eigen verdriet compositie bij Kemp, aan het St. Christopher’s College in Cambridge...’

Kemp was een naam waar ik mij, dat was bekend, bij elke gelegenheid die zich voordeed laatdunkend over uitliet, dus in plaats van te reageren wees ik op de stropdas van het wonderkind. ‘Zijn dat de kleuren van Kit?’

‘Nee, volgens mij is dat de das van...’ – hij wachtte even omwille van het komische effect – ‘het Viersteden Muziekfestival in Kent. Ik

heb begrepen dat zijn moeder, aan wie hij erg hangt, hem als begeleider laat optreden op dat roemruchte provinciale gala. Jessolds familie mag dan misschien niet tot de fine fleur behoren, mijn waarde Shepherd, ik heb wél een veelbelovende jongeman gezien.’

‘Jij hebt hem uitgenodigd.’ Ik had gemeend dat we het over een meekomer hadden, iemand van buiten ons kringetje die achter in andermans Bentley als vulling had gediend. Sandy wuifde mijn verontschuldiging weg.

‘Hij studeert dit jaar af, en toen Kemp me vroeg een praatje te houden voor het Universitair Madrigalengenootschap kon het niet anders of ik ontmoette Jessold, die daar voorzitter van is.’ De gedreven madrigalenvorser ging op dat moment vol venijn een stukje ragtime te lijf, waarbij hij de toetsen met veel geweld aan zijn wil onderwierp.

‘Wat heeft hij toch tegen die piano?’

‘Zijn aanslag is een tikkeltje agrarisch, allicht doordat hij jarenlang voor de dochters van de plaatselijke clerus “De arme Vagebond” heeft zitten rammelen, maar Jessold pretendeert ook niet concertpianist te zijn.’

‘Eureka! Dus hij pretendeert componist te zijn?’

‘Inderdaad.’

‘Hij heeft naar een uitnodiging gevist om zich tussen de crème de la crème te kunnen mengen?’

‘Integendeel. Kemp spreekt louter met de grootste bewondering over hem. Daarom heb ik Jessold ervan overtuigd dat de gemiste kans hier aan de Beneden-Theems op hem lag te wachten. En zie: daar zit hij. Het toonbeeld van de jonge componist die ernstig zijn best doet zich bij het publiek geliefd te maken, als een kind dat zijn ouders tracht te behagen. Maar daar groeit hij wel overheen. Eerst maar eens horen wat hij in zijn mars heeft.’

St. John maakte zich los uit het kluitje mensen rond de piano. ‘Bij dat soort herrie springt het glazuur van mijn tanden,’ zei hij met een grimas. ‘Het is zo godvergeten luchtig. Typisch de jeugd, dat wel.’

Sandy deed zijn zegelring af en tikte ermee tegen de zijkant van zijn champagneflûte. Men dronk hem toe met glazen Oeil de Per-

drix. ‘Hatton heet u van harte welkom. Ík heet u van harte welkom. Morgen wacht ons het serieuzere werk, vanavond spelen wij. Maar om te beginnen... Ik weet dat Jessold, die hier een vreemdeling in Jeruzalem is, voor enige aangename verstrooiing heeft gezorgd. Wij gunnen de jongeman zijn welverdiende rust... maar eerst wil ik hem nog één keertje zien werken voor de kost. Freddie, naar de piano.’

De moddervette Frederic Desalles ging zozeer schuil in de schutkleuren van zijn jasje, dat het net leek of zijn hoofd van achter de kussens op de sofa kwam gluren. Hij kwam moeizaam overeind en begaf zich naar de piano. Wij hielden, uit angst dat de kruk het zou begeven, onze adem in. Maar hij landde veilig, zonder brokken te maken.

‘Present.’ Hij speelde iets eenvoudigs waarvan hij ons wilde doen geloven dat hij het moeiteloos uit zijn mouw schudde, doch zelfs dit niemendalletje droeg de tragische sporen van zijn vele eerdere mislukkingen. Sommigen meenden dat Freddie’s enige aanspraken op het componistenschap waren gelegen in het feit dat hij in God geloofde en dat zijn naam buitenlands aandeed. Maar met een religieus motief kon hij even goed uit de voeten als welke Brit dan ook. ‘Tot uw dienst!’

‘Jessold, ik wil je even niet zien,’ beval Sandy.

De butler leidde Jessold het vertrek uit. Ik keek de jongeman na bij zijn beheerste afgang. Hij wierp nog een blik over zijn schouder en betrapte me als het ware op heterdaad. Een ster die het toneel verlaat, weet dat er altijd iemand is die hem nakijkt.

‘Wanneer zij buiten gehoorsafstand zijn,’ vervolgde Sandy, ‘zal ik Freddie vragen een melodietje van pakweg vier, vijf regels te spelen dat Jessold niet kent. Wellicht een impromptu, maestro, of anders iets uit uw aanzienlijke arsenaal.’

Niemand die ook maar een seconde twijfelde aan de omvang van Desalles’ arsenaal. Terwijl hij zijn ruwe schets afhandelde, werden de glazen opnieuw gevuld met pils en port. Het was iets typisch Desalliaans (dat woord bestaat beslist niet en zal ook nooit komen te bestaan), dat wil zeggen: kleurloos als iets kerkelijks, alleszins vergegelyk.

‘Dan kan Jessold nú weer binnenkomen.’ Sandy rukte dwingend

aan het schellenkoord. ‘En jij, Freddie, speelt hem de eerste helft van jouw melodietje voor. Maar niet meer dan dat.’

Bij zijn terugkeer nam de jongeman opnieuw een houding aan alsof hij in een meditatieve trance verkeerde terwijl hij de muzikale mogelijkheden in zijn hoofd uitzuiverde. Desalles beëindigde zijn vertolking met een *sus 4* in d-mineur, een passend schrijnend akkoord voor deze demonstratie van Ceciliaanse helderziendheid. Jessold verroerde zich niet. Hij was nog niet zover.

‘Doe nog maar eens, Freddie, als je wilt,’ zei Sandy.

Ditmaal nam Jessold, toen Desalles die onafgeronde d bereikte, zijn plaats in, speelde de eerste drie regels en elideerde moeiteloos naar de volgende twee, de melodische evenbeelden, zij het niet identiek geharmoniseerd, van Freddie's oorspronkelijke regels. We hebben allemaal weleens stukken gehoord waarbij de volgende inval van de componist vrij voorspelbaar was (en Desalles was niet bepaald de meest onconventionele componist), maar dit was toch wel exceptioneel. Gespitst op alle mogelijke melodische paden, had Jessold ze feilloos teruggebracht tot één, te weten dit ene. Het had veel weg van de vereenvoudiging van een wiskundige vergelijking.

Zijn slotsalvo bestond uit een plagaal akkoord, een soort ‘amen’ waarin Desalles’ *Messiah*-complex geparodieerd werd. Niemand die geestdriftiger applaudisseerde dan Freddie zelf. Ik klapte gewillig mee, verrukt dat deze knaap niet de angst voor zelfexpressie kende waarmee de meeste in de compositieeler geschoolden behept zijn. Het was een wonder dat hij zo sterk van karakter was dat hij aan de klauwen van Kemp had weten te ontkomen.

‘Beslist beter dan het prototype,’ mompelde ik.

‘Vraag hem maar eens hoe hij het klaarspeelt,’ zei Sandy toen de bel voor het diner geluid werd.

De eerste dronk die werd uitgebracht was op de verscheiden vorst, de tweede op de volgende George. Ik was bang geweest dat de begrafenis met de alomvattende zee van donkerblauwe serge uitstel van ons genoeglijke weekend zou betekenen, doch ons gezelschap liet zich niet kisten.

Als beloning voor de jarenlange, ononderbroken vriendschap met onze gastheer was het mij vergund te zitten naast de held van de avond, die zich mocht beroemen op de uitzonderlijke bloes van een veldloper op een ijskoude Decemberochtend, die zijn babyzachte huid, toch al enigszins roze van een overrijverige scheerbeurt, rood kleurde. Links naast mij zweefde een terrine, waaruit een soort spookconsommé, compleet met ectoplasma, in mijn bord werd geschept. Ik stelde mij met naam en toenaam aan Jessold voor.

‘Van *The World*?’ vroeg hij zonder ook maar een zestiende rust.

Ik knikte gevlid. ‘Ik ken u alleen als Jessold.’

‘Chárles Jessold.’

Er gleed een lachje, wellicht een ietwat kruiperig lachje, over mijn gezicht. ‘Chárles Jessold?’

‘Ik hoop dat u niet gaat vragen of ik dé Charles Jessold ben, want dat ben ik vrijwel zeker niet.’ Hij had iets rechtdoorzees over zich, niet onhoffelijk of lomp, maar hij zei waar het op stond. ‘Ik ben componist, maar tot dusver heb ik de critici nog niet iets kunnen bieden wat hun inkt waard is.’

‘Ik verheug me op die zware taak. Zegt weleens iemand iets over uw naam?’

‘Nee. De naam Jessold komt weinig voor en is in Groot-Brittannië naar het schijnt vrijwel uitgestorven, behalve in sommige delen van Suffolk.’

‘Nee. Ik bedoel de beide namen tezamen... niet enkel Jessold.’ Hij keek me niet-begrijpend aan. ‘Samen doen ze me denken aan een componist. Kan het zijn dat u nog nooit van Carlo Gesualdo hebt gehoord?’ De uitdrukking op zijn gelaat onderging geen verandering. ‘Als preses van een madrigalengenootschap én als een *Charles Jessold* zou u toch van hem gehoord moeten hebben.’

‘Wel, ik voel mij reeds etymologisch met hem verwant.’

‘Hoho! Voorzichtig, Jessold. Zijn naam mag geenszins ijdel worden gebruikt.’

Terwijl ik mij opmaakte om Gesualdo’s opmerkelijke geschiedenis te vertellen, sprak ik de naam van de componist uit als ware het een krantenkop.

‘Carlo Gesualdo!’ tetterde Forbes, onze hoogsteigen boekenwurm, die had zitten meeluisteren. Forbes en ik stonden enigszins op gespannen voet met elkaar, al trokken we ons de wederzijdse plaagstoten niet al te zeer aan, daarvoor waren we er te veel aan gewend. ‘Carlo Gesualdo! Kijk uit voor die malle Shepherd, mijn waarde Jessold. Achter zijn publieke gelaat, achter dat uiterlijk van een bescheiden, zij het fervent nationalistische muziekchroniqueur, gaat een belachelijke oudheidkundige schuil. Met inktbevlekte vingers en onder een dikke laag stof, zo baant hij zich een weg door de met spinnenwebben bedekte spelonken van onze muziekgeschiedenis.’ Dat alles was zonder twijfel goedaardig bedoeld, doch ik had geen lust het mikpunt van zijn spotternijen te zijn, nu ik zo’n bijzondere geschiedenis te vertellen had. Daarom wendde ik mij weer naar de dis vóór mij, er wel voor wakend mij gepikeerd te tonen. Forbes daarentegen ging ondrotten verder: ‘Hoe kom je in godsheren naam op die vreselijke griezel, Shepherd? Alleen doordat die twee namen in de verte iets van elkaar weg hebben? Bespaar onze jonge vriend alsjeblieft dat knekelkabinet. In elk geval onder het eten.’

Ik had nauwelijks gemerkt dat de *chaud-froid*, een lievelingsgerecht op Hatton, ter tafel was gekomen. De kans op een goed gesprek was gelijk Klingsors tovertuin verwelkt, weshalve ik in alle waardigheid een tijdelijke zwijggelofte aflegde en er genoeg mee nam mijn onthullingen ietwat uit te stellen. Sandy had Jessold veelbelovend genoemd. Ik had daar de spot mee gedreven, maar ook ik voelde het beloftevolle.

Het gesprek kwam op de onderneming van de volgende dag. Voor het oor van de niet-ingewijde klonk het met al ons gepoeh over eerdere successen en onze territoriale aanspraken wellicht alsof we ons voorbereidden op een vossenjacht. Er werden strootjes getrokken en het lot (want ik neem aan dat er geen menselijke tussenkomst mee gemoeid was) wilde dat ik aan Jessold gepaard werd. Mijn koppelgenoot sprak de hoop uit dat er tijdens onze excursie gelegenheid zou zijn meer over zijn naamgenoot te horen. Tot mijn genoegen bleek Sandy een en ander gehoord te hebben.

‘Niemand,’ zo bulderde onze gastheer, ‘mag hier op Hatton ervan

weerhouden worden een geschiedenis op te dissen, inzonderheid wanneer het een rijke geschiedenis als die van Gesualdo betreft. Zelfs niet door een notoire dwarsligger van jouw statuur, Forbes!’ Forbes stak zijn hand op in een ootmoedig, verontschuldiging gebaar. ‘Laten we nu onze port gaan nuttigen bij een knapperend haardvuur, dan kan Leslie Shepherd daar zijn geschiedenis vertellen. En als die niet aan onze hooggespannen verwachtingen voldoet, werpen we hem gewoon in de vlammen.’

Men heeft mij altoos bewonderd om mijn talenten als causeur. Ik vlecht gaarne enig drama door mijn verhalen en schuw ook de hyperbool niet: ik doe met graagte de waarheid een weinig geweld aan om het verhaal zijn rechte loop te geven. Zo kent bijvoorbeeld mijn relaas over de avond dat de onuitstaanbare Kenneth Smart mij naast zich op zijn podium liet staan, tal van ware elementen, doch het was niet zo dat ik mij secondant bij een duel voelde of dat ik slechts ternauwernood wist te voorkomen dat mij een oog werd uitgestoken. Ik kan die geschiedenis oprekken zoveel als ik wil, afhankelijk van het aantal divergerende anekdotes waartoe de gelegenheid aanleiding geeft.

Wanneer ik een geschiedenis vertel, blijft het een vertelsel. Doch in het geval van Gesualdo voel ik mij ingesnoerd door een keurslijf van féiten. Zijn geschiedenis is zó bizar, zo sensationeel, dat de waarheid geen nadere opsmuk behoeft. In die tijd was er nog weinig over hem bekend. De in Leipzig uitgegeven verhandeling van Keiner zou pas vier volle jaren later verschijnen, in het Engels was vrijwel niets over hem te vinden, en zelfs in *Grove* kwam zijn naam geen enkele keer voor. Ik nam voor het eerst notitie van de componist tijdens mijn naspeuringen ten behoeve van een beoogde kleine uitgave die *Muzikale Curiositeiten* zou gaan heten. Zijn geschiedenis vroeg erom opgewaarderd te worden van een bescheiden vermelding in een voetnoot tot een heel hoofdstuk. Mijn *Curiositeiten* bleven ongepubliceerd (dit is niet de plek om lucht te geven aan mijn misnoegen jegens de uitgever), doch toen ik die avond zijn geschiedenis vertelde, kon ik naar believen citeren uit een ongeschreven boek dat zich in de

ongerepte staat van platonische perfectie bevond.

Iedereen was rustig gaan zitten. Ik had het woord. Een deken van rook, uit zowel pijp als haard, legde zich als een rouwkrans om ons heen. We werden omringd door de geur van tabak en eau de toilette.

‘Heren, vandaag spreek ik tot u over Carlo Gesualdo, prins van Venosa, musicus, madrigalencomponist en... moordenaar.’

‘Moordenaar?’ vroeg Sandy overeind schietend. ‘Mag ik tere zielen eraan herinneren dat Shepherd ons tijdens onze laatste bijeenkomst vergast heeft op de onsmakelijke geschiedenis van de Tsjechische componist Frantisek Kotzwara, die in Londen een prostituee twee shilling bood als zij hem wilde castreren...’

Ik schraapte mijn keel. ‘Eerste bedrijf, eerste toneel. Het decor is, naar de titel aangeeft, in Gesualdo, een afgelegen *comune* in de provincie Avellino, een kleine honderd kilometer van Napels. Het landschap is golvend en overdadig groen. Huizen groepen samen op heuveltoppen alsof zij daar door een vulkaan zijn uitgespuwd. Wij bevinden ons niet slechts in een soort hemels paradijs, doch verrassend genoeg ook nabij de hel: Vergilius’ beruchte Hellemond, “de muil van de Orcus, waar de Rouw en de wrekende Wroegingen van het geweten hun leger hebben opgeslagen, waar de bleke Ziekten wonen, en eh... de droevige... eh, tom tietietom tietietom”. Ik ben er geweest, en het riekt er voorzeker verduiveld naar sulfur.

We schrijven 1566. Als tweede van in totaal vier kinderen wordt ten huize van Fabrizio Gesualdo en Geronima Borrromeo een zoon geboren die vernoemd wordt naar zijn oom Carlo Borrromeo (die in 1610 heilig verklaard zal worden): Carlo Gesualdo.’

‘Dus vrijwel een tijdgenoot van Shakespeare,’ kwam Forbes ertussen, me tartend boven zijn welbekende *ostinato* uit te komen.

‘Als jonge knaap leidde Carlo junior, pas tweede in de lijn van opvolging, een betrekkelijk zorgeloos leven. Zijn vader stond bekend als beschermheer van de schone kunsten en hij had de beschikking over een speciale muziekschool. De culturele sfeer waarin hij opgroeide sprak zozeer tot de verbeelding van de jongeman dat hij een virtuoos bespeler van diverse instrumenten werd en al op negentienjarige leeftijd zijn eerste compositie het licht deed zien. In 1584 stierf

evenwel onverwacht zijn oudere broer Luigi, waarmee tevens een einde kwam aan Carlo's zorgeloze jeugd. Nu immers kwam de verantwoordelijkheid voor het geslacht Gesualdo en uiteindelijk ook voor het bestieren van het familiebezit op zijn schouders te rusten. Het werd tijd man te worden.

Als echtgenote koos hij zijn nichtje Maria d'Avalos, die als een grote renaissancistische schoonheid werd beschouwd, ofschoon het portret van haar dat ik in de San Domenico Maggiore gezien heb die opvatting niet ondersteunt. Smaken veranderen. Hoewel zij nog slechts vierentwintig lentes telde, was zij reeds tweemaal gehuwd geweest. Een van haar vorige echtgenoten was gestorven aan een overdaad aan huwelijkse geneugten!

'Fij, fij!' riep Sanderson, de mediëvist van Oxford, uit. 'Dat verzint u maar!'

'Geen sprake van,' bromde Forbes. 'Net zomin als hij die Kotzwarra uit zijn duim zoog.'

'Hun huwelijk vond plaats in dezelfde kerk waar ook haar staat-sieportret hangt, tegenover palazzo San Severo te Napels, het onderkomen dat getuige was van zowel het formele begin als het abrupte einde van hun relatie. Deze verbintenis werd vrijwel onmiddellijk gezegend met de geboorte van een zoon.

Maria d'Avalos echter – en hier komen wij tot de kern van de zaak – ging een verhouding aan met don Fabrizio Carafa, de hertog van Andria. Of zoals Anatole France het fijntjes stelt: "Zij voerde hem terstond naar haar vertrek, alwaar zij hem niets ontzegde van al hetgeen hij van haar verlangde."

'Hij schreef in het Frans, dus houdt u hem s.v.p. niet verantwoordelijk voor de vertaling,' kwam Jessold ertussen, roekeloos zwaaiend met een glas rijnwijn. Eenieder die verwacht had dat deze jonge nieuwkomer zich in ons roemruchte gezelschap geïntimideerd zou voelen kwam bedrogen uit.

'Zij zong haar duet met de don gedurende twee jaar, totdat de verhouding aan het licht werd gebracht door Gesualdo's oom, ook een don, te weten don Giulio. Deed hij dit uit sympathie voor zijn neef? Welnee! De schone dame had zijn eigen toenaderingspogingen afge-

wezen en zijn ware motief was wraak. Carafa besloot wijselijk de liaison te beëindigen, doch Maria,’ – hier schraapte ik mijn keel – ‘wist hem met haar grote gaven op het terrein van de klassieke retorica op andere gedachten te brengen.

De verhouding werd evenwel op wel zeer brute wijze tot een einde gebracht in palazzo San Severo. Het was een warme Octoberavond in 1590. De valstrik, gebaseerd op het verwisselen en verwijderen van sloten, was listig gespannen. Carlo vertrok, zogenaamd voor een jachtpartij van enkele dagen, doch keerde tweeënhalf uur later reeds terug, waar hij het paar “in flagrante delicto di fragrante peccato” betraptte, *waarbij zij elkander niets ontzegden van al hetgeen zij et cetera*, in welke staat de gelieven wreedaardig om het leven werden gebracht. Naar verluidt zou Gesualdo geschreeuwd hebben: “Sla dood die schoft, tezamen met die boeleerster!” Een bediende zag hoe hij het vertrek weer binnenging en zijn vrouw opnieuw steken toebracht, om er zeker van te zijn dat zij dood was.

Men vond donna Maria in bed met opengesneden keel en wonden “in de buikstreek, inzonderheid in die delen welke men het meest onbezoedeld dient te houden”. Carafa, het slachtoffer geworden van een bezeten aanval, was bizar genoeg gekleed in een vrouwenachtjapon...’

‘De smakeloosheid!’ zei Sandy.

‘Hij had natuurlijk het eerste het beste wat voor de hand lag aangeschoten,’ opperde Jessold, alsof hij regelmatig in dezelfde situatie had verkeerd. Toen er ogen zijn kant op gingen stak hij in een verontschuldiging gebaar zijn handen op: ‘Zou u dat dan niet gedaan hebben? Nou, ik wel.’

‘Zelfs de vloer waarop hij lag droeg de sporen van die woeste aanval. De bebloede moordwapens werden in Gesualdo’s vertrekken gevonden.’

Ik wachtte even.

‘Stuitend,’ kwam Sandy ertussen. ‘Ik heb het over jou, Shepherd. Is ook maar één woord hiervan waar?’

‘Elk woord.’

‘In dat geval: bis.’

‘Meer? Wat nu? Gesualdo legde de lijken te kijk op de trappen voor het palazzo en plaatste daarboven een bord waarop de reden van het bloedbad vermeld stond. Een voorbijkomende dominicaner monnik ontterde het lijk van donna Maria.’

‘Schitterend!’ riep Jackson van achter het buffet.

‘Helaas werd dit lugubere addendum later in twijfel getrokken.’

‘Maar vertel eens,’ smeekte Jackson, ‘hoe men Gesualdo voor zijn wandaden heeft laten boeten.’

‘Het moge ons, moderne geesten, ongelooflijk in de oren klinken, maar Gesualdo is nimmer voor het gerecht gebracht. Overspel was een legitieme drijfveer voor moord. Meer dan legitiem, eigenlijk, want wanneer een man werd geconfronteerd met het overspel van zijn echtgenote, was moord maatschappelijk gezien in wezen verplicht. Hij gaf zichzelf aan bij de onderkoning van Napels, die hem aanried te vluchten, waarna Gesualdo ongestraft naar zijn vaderstad terugkeerde.’

Het verhaal had het gehele gezelschap in zijn ban gehad. Zelfs Forbes, de enige die van tevoren enige weet van de feiten leek te hebben gehad, had zich ingehouden.

‘Daar leefde hij evenwel in voortdurende angst voor vergelding van de kant van Maria’s familie. In een ogenblik van shakespeareaanse vertwijfeling liet hij de bossen rond zijn kasteel op de heuvel omhakken zodat hij eventuele wraakbelusten van tien kilometer afstand kon zien aankomen. Er zijn diverse gedichten aan deze sensationele gebeurtenissen gewijd, in het bijzonder een van Tasso.’

‘Draag voor!’ werd alom geroepen. Ik was nu werkelijk op dreef gekomen. Het verhaal had ook mij in zijn ban gekregen. Mijn ongeschreven boek was nimmer volmaakter dan op dat moment.

‘Dat kan ik niet, moet ik helaas bekennen. Maar ik heb nog wel een ander pareltje: Gesualdo’s vaderschap van zijn tweede zoon werd in twijfel getrokken. Het verhaal gaat, uiteraard ongegrond...’

‘Dergelijke verhalen zijn altijd ongegrond.’ Forbes was terug.

‘... dat Gesualdo de kleine net zo lang in zijn wieg heen en weer heeft geschud tot hij geen adem meer over had. Hij zette het kind op een schommel op de binnenplaats van zijn kasteel, waar zijn huis-

koor madrigalen zong tot het kind uiteindelijk de geest gaf. Voor de rest van zijn leven werd hij achtervolgd door gevoelens van schuld en berouw. Hoewel de wet verkoos hem niet te straffen, wist hij zelf dat er bloed aan zijn handen kleefde. Maar genoeg over de moordenaar Gesualdo. Ik weet zeker dat de heren van de jury ook meer willen weten over de musicus Gesualdo...'

'Nee, wij willen meer moord en doodslag!' Ik had St. John nog nooit zo opgewonden gezien.

'De musicus en de moordenaar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sommigen zeggen dat de moorden zijn artistieke ziel hebben vrijgemaakt, anderen beweren dat dat gebeurde toen hij in aanraking kwam met de rijke, artistieke sfeer aan het hof van de familie d'Este in Ferrara, waar Gesualdo naartoe was gereisd in verband met zijn tweede huwelijk. Het zal duidelijk zijn dat het eerste verhaal het meest aansprekende is. Maar wat ook de aanleiding geweest moge zijn, in de twee daaropvolgende jaren heeft hij een aantal van de meest gedurfde, meest inventieve, meest complexe en meest eigenzinnige vocale muziekstukken van de Renaissance gecomponeerd.'

'Een goedmakertje achteraf, zeg maar?' zei Sandy peinzend. 'Hoe dan ook: bravo, Gesualdo.'

'Zijn tweede huwelijk?' vroeg Jackson. 'Wie kon er in godsnaam toe worden gebracht een man te huwen die zijn echtgenote had vermoord?' Een dergelijk verhaal is een lakmoesproef voor iemands karakter. Jackson was een soort mannelijke suffragette.

'Goede vraag, want dit tweede huwelijk bleek evenzeer gedoemd te zijn. De ongelukkige vrouw zag zich gedwongen naar Ferrara terug te keren om aan herhaalde mishandeling te ontkomen.

In zijn laatste jaren zocht Gesualdo troost in het componeren van gewijde muziek, om zijn ziel voor te bereiden op het oordeel. De muziek is – zeg ik in navolging van gezaghebbender lieden dan ik – het rechtstreekse gevolg van de tragedies in zijn leven, een pure dramatisering van zijn radicale gevoelens. Zij wisselt voortdurend van toonsoort, lijkt altijd op het punt van instorten te staan, spot met alle regels inzake tempo en bedient zich van radicale, inventieve harmonieën die niet aanvaardbaar klonken tot... wel... tot aan onze tijd.'

‘En zelfs nu nog niet,’ zei Forbes, die zich ineens als spozuchtig musicoloog opwierp. ‘De noten zijn gewoon volkomen misplaatst; klinkklare valsheid uit de ontspoorde geest van een moordenaar.’

‘En hoe is het verder met hem gegaan?’ smeekte Jessold, die Forbes, zoals ik gehoopt had, volkomen negeerde. ‘Hoe is het met hem afgelopen?’

‘Gesualdo is in 1613 in eenzame afzondering in zijn kasteel gestorven, als een gekweld en verzwakt man, “bezocht door een grote menigte demonen”. Hij slikte steeds desperatere medicijnen – bijvoorbeeld poeders die aan de hoorns van eenhoorns zouden zijn onttrokken – ter bestrijding van allerlei chronische klachten, waaronder astma en constipatie. Verder wenste hij regelmatig getuchtigd te worden door jonge – mannelijke – bedienden. Toen zijn dood eindelijk aanstaande was kwam die snel, twee weken na die van zijn eerste zoon uit zijn huwelijk met Maria, Emanuele, die door een val van zijn paard om het leven was gekomen.’

Ik sloeg een onzichtbaar boek dicht en verklaarde bij wijze van afronding: ‘Carlo Gesualdo had geen opvolgers.’

Er viel een stilte.

‘Werkelijk kapitaal,’ zei Sandy terwijl hij ging staan en begon te applaudisseren. ‘Doet u ook kinderpartijtjes?’

‘Maar we willen meer,’ zei Jessold op de armleuning van zijn stoel bonkend ter ondersteuning van zijn eisen. ‘We moeten de muziek horen.’ Zijn dwingend gedrag was gespeeld, doch ik verbeeldde mij dat hij een behoorlijk kort lontje kon hebben. In elk geval had hij flink wat gedronken.

‘Ja, vooruit,’ zei Jackson. ‘Ik wist niets van de man.’

‘Dat gaat helaas niet. Ik bezit niets van hem. Overigens moet ik tot mijn schaamte bekennen dat mijn belangstelling voor Gesualdo meer weg heeft van die van de zoöloog die een zeldzaam ei op het spoor is. Ik ben slechts matig geïnteresseerd in de zang van de vogel.’

‘Heel spijtig. Valt er nog meer te vertellen?’ vroeg Jessold, wiens stem gedempt werd door het glas dat hij tegen zijn mond hield. Hij leek tegelijk te willen praten en drinken. Ons avondje liep ten einde.

‘O, nog véél meer. Om te beginnen heb ik de echte politierappor-

ten vertaald, hetgeen fascinerend bleek, zowel uit psychologisch als forensisch opzicht. Om nog maar te zwijgen van een onthulling, die, naar men zou kunnen zeggen, al het voorafgaande verre in de schaduw stelt, en waarin sprake is van liefdesdrankjes, demonen, tovenarij, verdere overspelige verhoudingen en, als klap op de vuurpijl, de Spaanse Inquisitie. Het zou mij echter, hoewel ik het in de biechtstoel fluisterend zou durven vertellen, het schaamrood naar de kaken jagen, indien ik een en ander in beschaafd gezelschap zou moeten opdissen. Daarom, mijne heren, goedenacht. Ik hoop oprecht dat u allen vannacht iets minder gerust zult slapen.'

En ik maakte een buiging.

De overbodige schaal tongsandwiches, die op het dressoir was klaar-gezet voor het geval de gast in de loop van de nacht trek mocht krijgen, bleef meestal onaangeroerd, zodat de harde randjes 's ochtends voorzichtig omkrulden. Die avond had ik evenwel een eetlust die goed was voor een eenzaam middernachtelijk banket. En terwijl ik, omringd door kruimels, opkeek naar de onderkant van de hemel boven mijn bed, maakte ik mij een voorstelling van de dag van morgen.

Ik was geen onbekende op Hatton. Westwaarts begaven wij week-endrefugiés ons steevast na een reeks late nachten, per trein, per automobiël, twee aan twee, ieder vergezeld van een scheepskoffer groot genoeg voor de ark van Noach en zo zwaar dat het leek of hij van al onze aardse bezittingen twee exemplaren bevatte. Sommigen verkozen zelfs hun lijfknecht en paard mee te brengen. Wat ons als één man naar Hatton dreef was de muziek. Op Hatton wemelde het van het gezang. O, natuurlijk, de bladeren van de bomen fluisterden melodieus in het koeltje aan hun takken, de vogels kweelden luidkeels in het lover, et cetera, et cetera. Hatton was voorzeker muziek die alleen nog maar geprogrammeerd behoefde te worden. Doch de muziek waarvoor wij bijeenkwamen was geen denkbeeldige. Het was echte muziek, Engelse muziek.

Tijdens zijn talrijke ledige uren had Sandy, een componist van het derde garnituur wiens eigen middelen hem behoedden voor de vernedering middels zijn stiel in zijn levensonderhoud te moeten voor-

zien, ontdekt dat zijn lapje grond aan de Beneden-Theems even vruchtbaar was voor de natuurlijke zangstem van ons volk als de rivieroevers dat waren voor de biezen. Er waren andere landhuizen waar wij even genereus werden onthaald, doch op geen daarvan zongen de liederen zichzelf voor ons. Hier leken de vissen uit de stroom op te springen, bereid zich met hele scholen tegelijk door ons aan de haak te laten slaan. Eén keer wisten we er zelfs gezamenlijk niet minder dan honderdvijftig te verschalken. Klassiek visserslatijn? Geenszins. Er werden zelfs enkele teruggeworpen.

Ofschoon wij omwille van dezelfde zaak bijeenkwamen, waren onze drijfveren divers. Antics geestdrift was je reinste William (Cobbett dan wel Morris). Het boekstaven van de teksten was een reddingsoperatie, want dit soort liederen hoorde je niet meer in de straten van Londen. Verder waren er Forbes, de vloek van mijn ledige uren, die lyrisch kon worden over *ongebreideld taaleigen* en vreugde schiep in de verwrongen taal en zinsbouw van de teksten (de 'dromedaris' die onverwacht opdook in een van de ballades was geen in Engeland verdwaalde eenbultige kameel, doch de echo van een 'droom die waar is' uit een ander lied, die gemakkelijk herleid kon worden tot het oorspronkelijke 'die een trommelaar is'), Sanderson, de mediëvist uit Oxford, die in elk *voorwaar* en *waarlijk* de invloed zag van de anonieme dichter van 'sir Gawain en de Groene Ridder' en in elke alliteratie de weerklink van het Middelen-gels, de ontoeschietelijke, controversiële en gevierde Cedric Mount, die tal van melodieën bijeenbracht, die hij hooghartig aan zijn eigen 'geestdriftige verbeterdrang' onderwierp alvorens ze aan de openbaarheid prijs te geven, en tal van componisten die ofwel wanhopig op zoek waren naar inspiratie of zich in alle bescheidenheid tevreden stelden met een rol als doorgeefluik voor het lied. Sandy was, om eerlijk te zijn, het minst gecharmeerd van de hele onderneming. Hem ging het in de eerste plaats om het weekend als zodanig, om de hogere wiskunde van de tafelschikking en kamerindeling, het onvoorspelbare weer en gasten die bleven plakken. Nu zijn dierbare moeder was overleden kende zijn generositeit geen enkele beperking meer, en hij raakte nimmer verveeld door zijn eigen onuitputtelijke vrijgevigheid.

Er waren andere huizen, verspreid over het platteland, die stoffen op hun eigen bijzondere attracties. zoals tennisparty's, picknicks, vlinders vangen en croquettoernooien. Maar op Hatton draaide alles om de muziek. Het was er de uitgelezen tijd voor, de *locus classicus*, de vredige tijden van de grootscheepse wederopbloei van de volksmuziek, slechts enkele jaren nadat Cecil Sharp in Hambridge (in het graafschap Somerset) zijn raam had geopend en de tuinman van zijn gastheer 'Het Zaad der Liefde' had horen zingen.

Ik zaaide 't teëre liefdeszaad,
Ik zaaide 't in de lente,
Zocht het bijeen in de uchtenstond
Bij des vogelijns gekwinkelaar.

En alsof de god van de harlekinade aanvoelde dat de kwestie enige nadruk behoefde, heette de zanger ook nog eens John England.

Jessold en ik begaven ons voor dag en dauw op weg, in de hoop de meer competitief ingestelde vrienden, die wij de gepeperde niertjes en de plakken sneeuwhoen lieten, voor te zijn. Er dienden liederen verschalkt te worden.

Sommigen verkozen daadwerkelijk te paard te gaan, doch dit was alles bijeengenomen voor mij te mannelijk, te ruraal en te zeer van gevaren vergeven, weshalve ik had voorgesteld beslag te leggen op twee van de wrakke rijwielen die altijd rijkelijk voorradig waren.

Het was een toepasselijk meiïge Meimorgen. Ik zou nader in details kunnen treden doch de liederen doen dat minstens zo welsprekend:

't Was in de schone maand van Mei
In 't voorjaar dat wij verbeidden.
Daar liep een dartel beekje door
Gindse grazige weiden.

Zo was het. Het volk heeft gesproken. Ik kan het niet verbeteren. Overigens val ik de schilder Fuseli geestdriftig bij, op wiens grafsteen diens levensvisie bondig stond samengevat: 'Ik verafschuw de natuur.' Hoewel een bewonderaar van de kunst die erdoor is geïnspireerd, de kunst die erdoor wordt voortgebracht, ben ik geen liefhebber van het pastorale als zodanig. Mijn pogingen om een liederenverzameling aan te leggen hebben mij er nader mee in aanraking gebracht dan ooit tevoren, doch ik heb nimmer veel geestdrift kunnen opbrengen voor de geur van hooi of pas gemaaid gras. Het is niets voor mij, die landelijke nestgeur (ofwel mestgeur). Het buitenleven en ik hadden een entente cordiale gesloten, doch zonder dat er van wederzijdse genegenheid sprake was. We wisselden weleens beleefdheden uit. Ik was beducht voor haar landelijke stilte, haar vermaledijde open veld, haar monden-klauwzeer, haar slijk, haar steekmuggen, haar ongelijkmatige, ongeplaveide oppervlak, haar barre gronden, haar terloopse wreedheid; zij was dat voor mijn stampende voet, mijn wandelstok, mijn weekendtassen, de sporen van mijn banden, de laag stof die mijn nieuwe automobiel in het voorbijgaan overal overheen legde, en mijn spoorlijnen die dwars door haar groene dreven heen sneden. Het Lot had evenwel bepaald dat ik haar *attaché de presse* moest zijn.

Wij reden zwijgend voort, alleen Jessolds grijze broekomslagen flapperden gevaarlijk rond zijn enkels, niet geremd door de beleefd aangeboden broekklemmen die hij had afgeslagen. Hij droeg een grijze blazer, een pet van tweed en een sjaal die wild achter hem aan wapperde. De landelijke dreven waar hij doorheen reed vervulden hem allengs met geestdrift. Het bleek dat Jessold als collectionneur het meest ervaren was in het veldwerk; mijn wederwaardigheden waren naar verhouding weinig opwindend. Niettemin was ik uitgegeven (Jessold had mijn 'Elf Liederen uit het Dal van de Beneden-Theems' weleens uitgeprobeerd), hetgeen mijn pogingen zonder twijfel een bedrieglijke schijn van gezag verleende. Ik mag stellen dat ik, met mijn vijfendertig jaren, voornaam en wijs overkwam, hoewel ik slechts dertien jaar ouder was. (Ik stel vast dat hij, toen hij overleed, exact even oud was als ik destijds.)

Zoals ik reeds eerder had ontdekt, was het niet moeilijk Jessold tot

een gesprek te verleiden. Niettegenstaande latere bewijzen van het tegendeel vereiste die breedsprakigheid niet de prikkel van alcohol. In een van zijn oude schoolrapporten, dat opdook in een doos met allerhande paperassen, stond in het handschrift van zijn klassenleeraar: 'Woorden: misschien zou hij er wat meer kunnen schrijven en wat minder kunnen spreken...' Het toegekende cijfer was echter een regelrechte tien, al dan niet met een griffel. Ik had verwacht dat de jongeman mij het hemd van het lijf zou vragen over Gesualdo, doch in de praktijk was hij degene die het meest aan het woord was, waarbij hij zich (ofschoon ik mij daar toentertijd niet van bewust was) voor zijn doen uitzonderlijk openhartig betoonde. Weinig vermoedden wij dat ik bezig was materiaal te vergaren voor een biografie.

Ik veronderstelde dat hij zo'n geboren muzikale denker was voor wie de wereld bestaat uit muziek die enkel nog opgetekend hoeft te worden, iemand die een toonsoort kon toekennen aan het gerammel van onze rijwielen of het plotselinge geblaf van een hond, iemand die harmonieën hoorde in de wind en een maataanduiding in het gezoem van onze spaken. Doch bestaan dergelijke 'geboren' musici werkelijk? Wellicht dat de mijne niet meer is dan de begoocheling van een criticus, een onbestaanbaar ideaalbeeld dat iedere nijvere componist lachwekkend zou vinden. Terwijl wij op onze rammelkasten langs de hagen reden, brak Jessold somtijds ineens zijn monoloog af alsof hij opging in de symfonie die onophoudelijk om hem heen ten gehore werd gebracht, en stak hij een hand op alsof ik mocht hopen te horen wat hij hoorde. (Ik draaf weer door. Het kan best zijn dat hij simpelweg de draad van zijn betoog kwijt was, en dat hij een laatdunkend handgebaar naar het langsglijdende landschap maakte.)

Als stelregel geldt: indien u iets wilt weten over muziek, vraag het nimmer aan een musicus. De meeste hebben het louter over salariëring en engagementen, de meeste componisten over opdrachten, recensies en andere componisten. Doch Jessold sprak enkel over zijn muziek en zijn leven, want die twee vormden een eenheid. Het ritme van onze pedaaltred op het golvende teermacadamwegdek drong zich ongemerkt in ons gesprek, tot zelfs de stiltes, de rusten, vragen

van mijn kant leken die hij beantwoordde. Ben ik die ochtend, terwijl wij van Hatton over de vlakke weg naar Stanford op weg waren naar Neath Hill, hetgeen volgt aan de weet gekomen? Ik kan het mij werkelijk niet meer herinneren. Wij wisselden voortdurend van positie. Wellicht dat hij een natuurlijke drang bezat de leiding te nemen en ik om te volgen, doch hij liet mij regelmatig voorop peddelen. Hij was blij te kunnen praten en liet het graag aan mij over om de richting te bepalen.

Het is mij nimmer gelukt de plattelandsetiquette voor wandelaars en fietsers geheel onder de knie te krijgen (ik weet dat motorvoertuigen en paarden de zaak danig compliceren), doch soms, wanneer de weg zich duidelijk voor ons uitstreckte, fietste ik naast hem. Hij keek mij onder het spreken zelden aan. Het was overigens een hele opluchting zijn blik te kunnen vermijden.

Jessold was als enig kind opgegroeid in Tunbridge Wells, dat het jaar daarvoor het predicaat *Royal* was toegekend door onze verscheiden vorst en waar voormalig legerofficier Jessold senior, in nauwe samenwerking met zijn broer onder de fiere naam Jessold & Jessold, de belangrijkste notaris ter plaatse was.

Jessolds vader, die toondoof was (létterlijk, naar zijn zoon geestdriftig meedeelde, als betrof het een fenomenale prestatie), beschouwde de muziekbeoefening niet als een bezigheid voor mannen, laat staan voor lieden van stand. Een dergelijke houding was kenmerkend voor een tijd waarin men meende dat slechts buitenlanders clownesk genoeg waren om beroepshalve muziek te kunnen schrijven of uitvoeren. Eigen landgenoten konden uiteraard wel naar believen van muziek geniéten. Zij konden zich evenwel niet anders dan in de hoedanigheid van oprechte amateur met muziek inlaten, en dan nog louter indien zij vrouw waren. Vluchtige lezing van de vakliteratuur wijst uit dat talloze componisten een nauwe band met hun moeder onderhielden, terwijl sommige (zij het niet alle) zich vervolgens door hun vrouw lieten onderhouden.

Onder wie Jessold. Zijn moeder had een levendige belangstelling voor het Viersteden Festival, van de organisatie waarvan zij zelfs tot

het hoge ambt van voorzitter was gestegen. Hoewel dit jaarlijkse gebeuren een prominente plaats innam op de overvolle muzikale kalender van Kent, was Jessold zich terdege bewust van de provinciale aard ervan. Hij dofte de functie van zijn moeder op verrukkelijk dubbelzinnige wijze op tot de ‘voorzitter van de veestcommissie’. Zij was het die de jonge Jessold, achter zijn vaders rug om, muzikaal op weg had geholpen. In een eerste opwelling deed zij alle speelgoed-soldaatjes in de ban – een duidelijk signaal in de richting van de pater familias – en stond zij de kleine Charles enkel nog het bezit van een militaire kapel op miniatuurformaat toe. Zoals evenwel verwacht kon worden van een gezonde knaap, verdeelde Jessold die beschilde tinnen figuurtjes in twee legers en bracht hij de blazerssectie (fluitspelers, trompetters, doedelzakspelers en klarinetten) in stelling tegenover het slagwerk (tamboers op de grote en kleine trom, bekkenisten en bespelers van het klokkenspel), in veldslagen die werden uitgevochten om de tamboer-majoorstok. Het was eveneens de ‘voorzitter van de veestcommissie’ die, op zijn vijfde, aandrang op pianolessen. Terwijl wij ons naar Neath Hill begaven, kwam zijn eerste leraar gedenkwaardig tot leven. Zij was een echte slavendrijfster met haar pince-nez en haar knotje, haar onwrikbare opvattingen inzake vingerzetting (in het begin was het een liniaal die hij in evenwicht moest houden op zijn spelende handen, later waren het stapeltjes munten die er onder geen beding af mochten vallen), haar potlood dat de maat tikte op de muziekstandaard, en de lavendel die in de schaal op de piano op en neer danste. Vanaf dat moment was het een komen en gaan van muziekjuffen, doch geen van hen was zo memorabel als juffrouw Carroll.

Muziek werd zijn alles. Ik vroeg hem wat precies het doorslaggevende moment was geweest. Elke componist kent er een, hoe groots of gering ook, bijvoorbeeld het eerste concertbezoek met school, waarbij de manmoedige pogingen van een plaatselijk orkest hem een korte blik in de hemel gunnen, of de opstijgende klanken van een gammele piano, liefdevol bespeeld door een ongetrouwde tante, terwijl hij boven in zijn bed ligt, of, iets later, het horen van een bepaald muziekstuk dat rechtstreeks tot hem spreekt, alleen tot hem. Jessold

bekende nooit zulk een paulinische bekering te hebben doorgemaakt. Het had altijd in hem gezeten, vanaf het moment dat zijn moeder en hij tijdens hun kuiertjes naar het postkantoor samen liedjes waren gaan verzinnen.

Hij begon zijn carrière op twaalfjarige leeftijd, toen hij een sonnet van Shakespeare op muziek zette voor een huisvriend, die het tijdens het festival op een zangconcorso ten gehore wilde brengen. Het jaar daarop werd hij door een docent compositie opgemerkt toen hij zijn eigen lied begeleidde.

Moeder en zoon vormden een hecht blok tegen het tirannieke ontmoedigingsbeleid van Jessold van Jessold & Jessold. Het simpele feit dat een man zijn echtgenote toestaat er een curieuze liefhebberij op na te houden, betekent niet dat dit tijdverdrijf een passende loopbaan voor zijn eniggeboren zoon en erfgenaam zou kunnen vormen. Zag Charles dan geen toekomst voor zichzelf in het familiebedrijf weggelegd, wellicht onder de naam ' & Zoon ', en te zijner tijd als tweede vennoot, als derde Jessold? Nee, dat zag Charles niet, verklaarde zijn moeder. Zodat men zich onwillekeurig afvroeg of Jessold sr. in zijn huwelijk niet meer had gekregen dan waarop hij had gerekend.

Toen hij zestien was, zo vertelde Jessold mij onomwonden terwijl ik mijn moordende dorst stond te lessen bij de dorpsfontein, had zijn 'ouwe heer' een zware beroerte gekregen, waarna hij, niet in staat zich te schikken in zijn rol van kwakkelende huistiran, binnen een paar maanden was gestorven. Hoewel Jessold sr. er zorg voor had gedragen dat moeder en zoon goed verzorgd achterbleven, konden zij het geld maar niet zo over de balk smijten, zodat de ambitieuze plannen voor Jessolds verdere muzikale scholing vooralsnog opgeschort dienden te worden. Een zekere oom Leonard, die in de automobielenbranche werkzaam was, schoot te hulp. Ik was thans getuige van de resultaten van ooms vrijgevigheid.

Jessolds eerste echte leermeester, een onbekende in Londen, had hem één ding ingeprent, namelijk dat een componist duidelijk moet zeggen wat er in hem omgaat. Dat, beweerde Jessold, was het enige wat hij had opgestoken van zijn leraren, van wie de meeste componeren benaderden als was het een proefvertaling Latijn. Jessold ploegde

terde voort in de onder genieën wijdverbreide waan dat techniek funest is voor het zich ontwikkelende talent. Vanaf het allereerste begin bezat hij het vermogen om een idee als het ware uit het niets op te pikken en het tot het eind toe uit te werken. Deze vaardigheid, ongepolijst als hij was, leverde hem een van de jaarlijkse studiebeurzen voor compositie op voor St. Christopher's, waar hij tot zijn verdriet onder Kemp kwam te vallen, een man die een afschuw had van alles wat modern was, die weigerde te luisteren naar muziek van na Brahms, en voor het overige niets belangwekkenders had te bieden dan een masterclass 'Hoe klink ik zo Duits mogelijk?'

Jessold had, na nog een laatste teleurstellende leergang, zijn kantjes gehaald en zag zichzelf nu zijns ondanks, meer vanwege zijn unieke repertoire aan salonkunstjes dan zijn reputatie als componist, op dinertjes gepresenteerd als de grote belofte. Ik stuurde ons gesprek in die richting. Per slot van rekening had Sandy mij verzocht navraag te doen.

'Het was kostelijk om jou gisteravond die melodietjes op de piano te horen reproduceren. Maar de coup de théâtre was echt frappant.'

'O, dat stelde niets voor.' Hij wees naar een koe, alsof die belangwekkend was.

'Ach kom. Ik zag de geconcentreerde trek op je gezicht, alsof je op zoek was naar Freddie's "signatuur".'

'Dat was voor de show.' Hij lachte geringschattend.

Ik bewonderde de bescheiden wijze waarop hij zijn talent bagateliseerde, doch verlangde nader inzicht in de muzikale geest die zo wetenschappelijk te werk ging. Ik drong verder aan, in het besef dat hij zich niet in de kaart wilde laten kijken.

'Ik ben mij ervan bewust dat harmonieën voorspelbaar zijn, maar hoe laat de melodie zich zo nauwkeurig aankondigen?'

'Het is een handigheidje, denk ik. Ik wou dat ik er een indrukwekkende verklaring voor had, iets in de geest van de harmonie der sferen of een musico-mathematische vergelijking waar ik toevallig op zou zijn gestuit...'

'Een pact met de duivel?'

'Precies.'

‘Wel, als beroepspennenvoerder zou ik je allicht kunnen helpen een verhaaltje in elkaar te knutselen. Sandy zei dat ik het je moest vragen.’

‘Sandy zei dat je het me moest vragen?’

‘Ja.’

‘Waarom heb je dat niet meteen gezegd?’ Hij lachte terwijl hij, spelend met zijn remmen, freewheelend de heuvel af reed. Toen we de voet hadden bereikt (ik opgelucht omdat hij niet te pletter was geslagen), zag zijn gezicht er jeugdiger uit dan ooit, besproet als een rozee ei. ‘Dan had ik je al die larioekoe kunnen besparen.’ Ik keek hem onbewogen aan. ‘Ik luister gewoon aan de deur. Soms lichten we de telefoon van de haak en luister ik via een tweede toestel mee.’

Ik moest het even verwerken. Sandy, de butler en Jessold, gedrieën in het complot. De eerste oprispingen waren demonstraties geweest van zijn werkelijke talent en vormden op hun manier de opmaat voor een finale die des te plausibeler werd door Sandy’s betrokkenheid. Wat een koele kikker, die Jessold. Ook ik schoot in de lach.

‘In dat geval zal ik volgaarne een kleine apologie schrijven voor het slag cynici dat een verklaring verlangt.’

‘Je zou me ten zeerste verplichten,’ zei hij terwijl wij verder peddelden. ‘Hoe meer abracadabra hoe beter.’

Ik verheugde mij over de mogelijkheden die dit voorwendsel mij bood.

In Neath Hill waren dorpelingen op de brink bezig met een spelletje cricket. Er werd geappelleerd en de umpire stak een vinger op, waarna het uit een wolkenloze hemel hoeden en petten regende, die uit vreugde de lucht in waren geworpen. Ik streek mijn kaart glad op het zadel van mijn fiets en zocht naar de precieze omgeving die Sandy had aangeduid. Als verantwoordelijk jachtmeester voorzag hij het terrein soms van tevoren van lokaas, om te garanderen dat zijn gasten een vruchtbare dag zouden hebben.

Wij gingen langs bij de plaatselijke pub, de Nag’s Head. Kroegbazen kennen de zangers altijd. Want liederen en schuimend bier gaan

immer hand in hand. Hij opperde, onder bijval van een Grieks koor van habitués, dat wij een bezoekje moesten brengen aan een nabij gelegen boerderij in Witherenden, de woonstee van een zekere heer Tamber, die in de weekenden dikwijls een avondje zijn befaamde repertoire kwam zingen.

‘Dan staat ’ie daarginter,’ zei de waard, wijzend naar een versleten plek in het tapijt voor de haard.

De jacht was begonnen.

De tocht naar het huis van de heer Tamber bleek evenwel tijdverspilling: zijn huis was verlaten, de vogel gevlogen. Het was het begin van een frustrerende dag, enkel verlicht door het gezelschap van Jessold, die iedere nieuwe tegenslag glimlachend en schouderophalend afdeed. Wat was ik graag Cedric Mount geweest! Die man was geniaal in het bespeuren (en vermijden) van rottingsgeuren en had een neusje voor het ontdekken van een zanger. Ik liet zijn naam vallen.

‘Cedric Charlatan!’ riep Jessold spottend uit. ‘Breek mij de bek niet open. Ik heb gisteravond geen woord tegen hem gezegd uit angst dat ik mij genoodzaakt zou zien hem eens flink de waarheid te zeggen. Een door Mount gekuiste versie heeft niets van doen met het oorspronkelijke lied; het is zijn visie op hoe het zou behoren te klinken.’ Ik bewonderde de vermetelheid van de jongeling, maar hij was bepaald geen diplomaat, want dit stond gelijk aan spugen op de beeltenis van de koning. Ik popelde om het aan Sandy te vertellen.

Halverwege de middag konden wij slechts onze fortuin verwenzen toen wij in een naburig huishouden op een reeks moderne liederen (die voor oud moesten doorgaan) werden vergast door een vrouw van wie wij onmogelijk gehaast afscheid konden nemen zonder onbeschoft te zijn. Terwijl zij zonder de geringste adempauze van het ene lied naar het andere potpourriede vermeed ik angstvallig Jessolds blik. Maar toen zij dreigde ons op een en ander van Gilbert en Sullivan te trakteren, namen wij in allerijl de benen.

‘Dat is nu eenmaal het risico,’ verzuchtte ik terwijl wij op weg togen voor een volgende vergeefse poging, bij een schaapherder, die, hoewel hij beweerde een schat aan liederen te kennen, niet over het vermogen beschikte ze ten gehore te brengen, want reeds na twee

coupletten van ‘Zoetgeurende Sleutelbloemen’ stortte hij van uitputting in elkaar. Wij waren gewend slechts fragmenten te horen te krijgen, doch meestentijds was een falend geheugen en niet een falende conditie daar debet aan. Zijn echtgenote drong bij ons aan te blijven, doch wij spoedden ons onder een symfonie van verontschuldiging gesteun en gekreun naar de deur.

Het begon kouder te worden. Het liep tegen vijven en ons net was nog immer ledig. Als wij op jacht waren geweest naar voedsel zouden wij die nacht stellig van honger zijn vergaan. Het was tijd om ons weer naar de Nag’s Head te begeven, alvorens naar Hatton terug te keren. Toen wij bukkend binnentraden, wees de waard naar dezelfde versleten plek in het tapijt, waar nu onze aanvankelijke prooi, de heer Tamber, had postgevat en een nerveuze buiging maakte.

‘Toen ik thuiskwam,’ sprak hij, ‘zeien ze dat de heren hier terug zouden kommen voor derlui fietsen. Daarom ben ik voor uwes weeromgekomen.’

‘U zingt, waarde vriend?’ vroeg ik, aangenaam verrast door dit onverwachte besluit van onze jacht.

‘Jazekers, meneer, allemaal ouwe liederen en belades.’

‘Ik neem aan dat een kroes gerstenat uw toonvastheid ten goede zal komen...’ Wij zouden ons wildbraad flink bedruipen.

‘En ook z’n geheugen, m’neer!’ galmde de leider van het koor, die blijkbaar niet alleen de ganse middag, doch een eeuwigheid lang aan hun tafel had gezeten.

‘Staan uw liederen ook op papier?’ wilde Jessold weten.

‘Dat zou niet veel hellepen, meneer. Ik kannie lezen.’

‘Ze zitten allemaal in uw hoofd, mijnheer Tamber?’ zei ik.

‘Zekers, meneer. As ik ’t afleg, gaan hunnie met me mee. Nou, wat voor lied had uwes gehoord willen hebben?’

‘Wat u maar wilt, mijnheer Tamber,’ zei Jessold minzaam terwijl ik mij naast hem zette. ‘Een liefdeslied of een lied over het goede leven... een óúd lied wellicht.’

‘Een óúd lied,’ zei de heer Tamber, alsof dat een extra uitdaging vormde. ‘Die bennen vaak nogal an de maat, met soms wel twintig completeen.’ Hij hijgde enigszins, terwijl hij van zijn bier nipte, en

zijn vel hing in paarse kwabben om zijn hals. ‘Ik zal d’r eentje voor uwes zingen.’

Ondanks zijn gevorderde leeftijd en zijn betrekkelijke staat van verval ging Tamber kaarsrecht staan, de armen gestrekt naast zijn zij, om zijn lied ten gehore te brengen. Hij kondigde formeel aan hoe het heette: ‘De Hardvochtige Moeder’. Ik hield mijn hart vast bij het horen van een zo vertrouwde titel, doch Tamber zette schitterend in, met chauceriaanse nadruk de lange klinkers articulerend die correspondeerden met de langere noten in de melodie. Hij zong in de Dorische toonaard een variant op de beroemde versie, met een strak ge-laat en gesloten ogen, alsof hij geen contact met zijn publiek verkoos. Beter gezegd, zijn lied stroomde door hem heen, door de eeuwen heen. Ik raakte in bijzondere vervoering. Ook ik sloot, bij het horen van die venerabele melodie en die eeuwenoude geschiedenis, de ogen, alsof ik haar voor het eerst hoorde.

Aan het einde gekomen sprak hij de laatste regel voordat hij de titel herhaalde: ‘Wij hebben ’t in de Hemel goed, maar jij gaat in het Hel’vuur dood. “De Hardvochtige Moeder”.’ Het was even stil. Daarna vervolgde hij, verwijzend naar de protagoniste zelf: ‘En ze zeggen dat ze hier in de buurt gewoond heb, de kant van Newb’ry op. Ik zou niet weten hoe ze dat weten. Maar dat zeggen ze.’

De aanwezigen in het vertrek, het grotendeels lege vertrek waarin een schemerig namiddaglicht naar binnen viel, barstten los in applaus.

‘Geweldig, mijnheer Tamber. Dank u wel.’ We moesten beslist weerkeren naar deze klare bron, doch we hadden een lange tocht voor de boeg, terug naar Hatton. Wat resteerde, was evenwel het administratieve werk. ‘Ik vraag me af of u zo goed zou willen zijn het lied nog eens te herhalen, zodat we de tekst kunnen optekenen.’

‘Niet nodig,’ zei Jessold, met zijn notitieboekje zwaaiend. ‘Ik heb alles.’

‘Kent u veel van dit soort liederen, mijnheer Tamber?’ vroeg ik, verbaasd over de snelheid waarmee Jessold een en ander moest hebben opgeschreven.

‘Een hele zwik, meneer. Geleerd van m’n vader en m’n omes.’

‘Wij komen graag nog eens terug. Wellicht reeds aanstaande Zaterdag.’

Ik hoopte alleen dat onze rivalen ons niet voor zouden zijn.

Terwijl wij terugfietsten vroeg ik Jessold naar de snelheid waarmee hij dictaat had gemaakt.

‘Ik heb een eigen systeem,’ zei hij, en daar liet hij het bij. Het invalende duister bemoeilijkte het gesprek.

‘Wat houdt dat systeem in?’

‘Kijk, onze zangers zijn soms schuchter, soms gevoelig voor spot. En soms beschikken zij domweg niet over voldoende energie. Mijnheer Tamber was zeventig of nog ouder. Het laatste wat hen op hun gemak stelt is dat zij een lied moeten herhalen. Ik bedoel dit niet als kritiek, maar dat dient absoluut vermeden te worden. Men moet het meteen de eerste keer noteren. Daarbij dient men nauwgezet te werk te gaan, want het is onze taak die liederen zo correct mogelijk weer te geven. Die vervloekte Mount met zijn verbeteringen. Die zijn niemand tot nut. Daarom heeft Grainger het bij het juiste en Sharp het bij het verkeerde eind als het gaat om het gebruik van de grammofoon bij het vergaren van liederen.’

‘Zeker, zeker.’ Dergelijke argumenten werden in onze kringen herhaaldelijk gebezigd. Ik was tegen technologie. ‘Maar hoe heb je Tambers lied zo snel kunnen neerpennen?’

‘Geen kunst aan, want ik heb niets neergepend. Ik heb niets gehoord dat me ervan overtuigd heeft dat het om iets anders ging dan Howells versie uit de laatste *Journal*. Ik heb hier en daar een kleine variant kunnen noteren, maar ik transcribeer alleen het allernoodzakelijkste. Men moet de literatuur hiér paraat hebben.’ Ik beeldde mij in dat hij driemaal tegen zijn voorhoofd tikte.

‘Maar nu hebben we na een hele dag werk niets om te laten zien,’ schreeuwde ik over mijn schouder. Het was een schande om met lege handen thuis te komen. We hadden net zo goed op Hatton kunnen blijven.

‘Inderdaad,’ zei hij terwijl hij zwierig voorbijkwam. ‘Maar wat een verrukkelijke dag! Ik had zijn “Hardvochtige Moeder” voor geen

goud willen missen. Ik verzeker je dat ik, als er iets nieuws te noteren was geweest, dat had gedaan.’ Ik kwam er steeds meer achter dat hij een scrupuleuze, nuchtere verzamelaar was, dus ik twijfelde geen seconde aan zijn woorden.

‘Ik ben bang dat ik geen goede Vergilius ben geweest,’ schreeuwde ik naar zijn rug.

‘Beatrice zul je bedoelen. Want dit is de hemel, niet de hel.’

Hij hield duidelijk meer van het platteland dan ik. Mijn benen begonnen zeer te doen. Ik had koude handen.

‘Pak me dan als je kan, Shepherd,’ riep hij in het toenemende duister.

Dat weekend op Hatton leverde de jonge componist zijn eerste opdracht op: toneelmuziek voor een heropvoering van Joshua Braggs *De Weerspannige Bemiddelaar*. Een bagatel, ongetwijfeld, doch deze muziek was de eerste die Jessold te gelde wist te maken, en zonder twijfel de eerste van hem die in Londen werd uitgevoerd.

Dat het hem ook zijn eerste bespreking opleverde, kan ik uit eerste hand verzekeren. Ik was namelijk onze toneelcriticus voor en schreef zelf: ‘Met zijn geraffineerde verwijzingen naar “Greensleeves” en de virginalisten uit de Tudor-tijd hield Jessold ons, beurteelings geestig, charmant en ironisch, de ganse avond in zijn muzikale ban.’

Twee weekenden later togen enkelen uit onze kring naar de Nag’s Head om meer van Tambers repertoire te horen. Doch de man die zo moeilijk te vinden was geweest, was inmiddels voorgoed verdwenen. Men had zijn dood pas opgemerkt toen hij de Zondag daarvoor niet in de kerk was verschenen, de eerste keer sinds mensenheugenis dat hij niet in zijn bank had gezeten.

En met hem waren ook zijn liederen heengegaan.

Wij zouden nimmer méér kennen dan alleen die versie van ‘De Hardvochtige Moeder’ gezongen in het deemsterende licht van de Nag’s Head, de dag nadat ik Jessold had leren kennen.

Ons project leek er des te urgenter door.